

УДК 343.98
DOI: 10.31733/2078-3566-2023-4-146-152

Руслан СТЕПАНЮК[©]
доктор юридичних наук, професор
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, м. Харків, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЇ (ПАНДЕМІЇ)

Визначено основні чинники, що впливають на специфіку організації досудового розслідування кримінальних правопорушень в умовах епідемії (пандемії). Їх запропоновано поділити на внутрішні та зовнішні. Зовнішні чинники є елементами обстановки, що склалася в державі в цілому або на окремій території у зв'язку з пандемією та відповідними карантинними й іншими заходами, що здійснюються задля подолання її наслідків. До таких віднесено: вимоги щодо обов'язкових протиепідемічних заходів, встановлені на території, де проводиться розслідування; стан реального дотримання цих заходів у державі в цілому; стан правового регулювання процедури розслідування в умовах епідемії (пандемії); загальний стан технічного забезпечення можливостей проведення розслідування з дотриманням протиепідемічних заходів у правоохоронних органах. Внутрішні чинники характеризують безпосередньо умови розслідування конкретного кримінального провадження та поведінку всіх його учасників. Вони можуть бути об'єктивними та суб'єктивними. Об'єктивними чинниками визначено: стан захворюваності на території, де проводиться розслідування, стан дотримання протиепідемічних заходів у конкретному підрозділі досудового розслідування та стан технічного забезпечення дотримання протиепідемічних заходів у підрозділі. Суб'єктивними факторами є: дотримання протиепідемічних вимог слідчим та іншими суб'єктами владних повноважень, які беруть участь у розслідуванні, контроль за дотриманням зазначених заходів із боку керівників цих суб'єктів, а також поведінка інших учасників процесуальних дій (свідків, потерпілих, підозрюваних, спеціалістів, понятих тощо) в умовах карантинних обмежень. Сукупність відповідних чинників, що утворюють слідчу ситуацію, впливає на планування розслідування та створення належних умов для його проведення як у цілому, так і щодо певної процесуальної дії.

Ключові слова: криміналістична тактика, організація розслідування, планування розслідування, епідемія (пандемія), COVID-19 та досудове розслідування, слідчі (розшукові) дії, учасники розслідування.

Постановка проблеми. З 2020 р. правоохоронні органи України вимушені працювати в надзвичайних умовах, що вимагають застосування особливих підходів в організації діяльності. Спочатку значні корективи в повсякденне життя внесла пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, що зумовила вжиття екстраординарних заходів безпеки на всій території держави. У лютому 2022 р. розпочалася широкомасштабна російська збройна агресія проти України, внаслідок чого було запроваджено воєнний стан. Таким чином, уже понад три роки умови, в яких доводиться здійснювати розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, значно відрізняються від звичайних і вимагають від правоохоронців враховувати нові чинники, що формують слідчі ситуації.

Криміналістична наука теж повинна відреагувати на зміну умов правоохоронної діяльності та скоригувати належним чином традиційні рекомендації у галузі тактики та методики розслідування різних видів і груп кримінальних правопорушень. Нагальним науковим завданням видається розроблення дієвих криміналістичних прийомів, засобів і методів, застосування яких забезпечуватиме ефективне виконання завдань кримінального провадження в умовах епідемій (пандемій), війн та інших надзвичайних подій. При цьому одним із найперших питань, котрі слід вирішити, є вдосконалення загальних засад і окремих засобів організації досудового розслідування з метою створення сприятливих умов для його проведення.

© Р. Степанюк, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8201-4013>
stepanuk2@ukr.net

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблеми організації розслідування кримінальних правопорушень у цілому та в умовах надзвичайних ситуацій зокрема вже були предметом наукових досліджень. При цьому сформовано поняття та зміст цієї криміналістичної категорії (О. Олішевський, О. Москаленко), детально розглянуто процесуальні особливості здійснення кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів (Г. Тетерятник) та визначено перспективи запровадження новітніх електронних технологій в судочинство в умовах пандемії COVID-19 (О. Капліна, А. Туманянц і С. Шаренко, В. Шевчук, Ю. Павлова). Криміналісти також звертали увагу на проблемні питання організації розслідування в цілому та щодо окремих слідчих (розшукових) дій в умовах пандемії (О. Александренко і В. Женунтій, І. Демченко, Г. Ганова, М. Єфімов). Проте не всі аспекти цієї проблематики висвітлені достатньо ґрунтовно. Висновки та пропозиції різних авторів потребують додаткового аналізу й удосконалення.

Метою статті є визначення чинників, що впливають на організацію розслідування кримінальних правопорушень в умовах надзвичайної ситуації, викликаній епідемією (пандемією).

Виклад основного матеріалу. Належна організація розслідування є запорукою успіху в його проведенні. В умовах надзвичайної ситуації це особливо актуально, адже хаотичні умови останньої, особливо на початку її розвитку, є вкрай негативним фактором, що впливає на впорядкування розслідування.

Науковці розуміють організацію розслідування кримінальних правопорушень як допоміжну до розслідування діяльність, що здійснюється шляхом упорядкування елементів розслідування та створення сприятливих для нього умов [1, с. 79]. Її структурними елементами є: визначення і конкретизація цілей розслідування, планування, створення належних умов праці слідчого, належна організація взаємодії слідчого з оперативними підрозділами, спеціалістами [2, с. 136]. Звичайно, специфіка кожного елемента у відповідних криміналістичних наукових і методичних розробках визначається залежно від рівня рекомендацій, що формуються, виду кримінального правопорушення, що розслідується, факторів, із яких складається слідча ситуація, тощо. Очевидно, що одним із таких факторів є і надзвичайні умови епідемії (пандемії). Відповідно, створення належних умов розслідування в такій надзвичайній ситуації вимагає особливих підходів правового й тактичного характеру.

У випадках масштабності такі надзвичайні події, як пандемії й епідемії, що є невідкладними волею людини, обумовлюють введення надзвичайних правових режимів [3, с. 7]. Крім того, вони вимагають і застосування особливих підходів до організації та проведення процесуальних дій.

Масштабна пандемія COVID-19 зумовила внесення змін до процесуального законодавства багатьох країн, спрямованих на забезпечення належного доступу до правосуддя при одночасному дотриманні заходів із запобігання захворюванню учасників процесу. Такі зміни були передбачені й у КПК України. При цьому «законодавцем у зв'язку з ситуацією, що склалася, були запропоновані лише певні обмеження, які разом з тим містять сукупність гарантій від зловживання правом, що пов'язані із дискреційністю судового рішення, строковістю, вибірковістю та чіткою цілеспрямованістю» [4, с. 164]. Пандемія коронавірусної інфекції зробила великий виклик юридичному ринку та судовій системі, котрі сьогодні замислилися над необхідністю удосконалення електронного судочинства [5, с. 54–55]. Ситуація із пандемією та введенням карантину пришвидшила процеси розвитку інформаційних технологій у судах і сприяла впровадженню електронного судочинства [6, с. 92]. Таким чином, основні заходи нормативно-правового характеру, що вживаються задля забезпечення належних умов досудового розслідування та судового розгляду кримінальних справ в умовах епідемії (пандемії), насамперед полягають у запровадженні (вдосконаленні) процедур електронного судочинства, що забезпечує можливість проведення процесуальних дій у дистанційному режимі та запобігання у такий спосіб поширенню інфекційних хвороб серед учасників процесу.

Засоби криміналістики (прийоми, методи, технології, рекомендації) теж мають відповідати інформаційним викликам, успішно протидіяти злочинності в умовах інформаційних впливів та епідемічних загроз суспільству [7, с. 136]. Відповідно організаційно-тактичні особливості проведення розслідування в цілому й окремих процесуальних дій зокрема в умовах епідемії визначаються з урахуванням тих типових факторів, що впливають на цю діяльність і подолання яких є вагомим завданням

організації розслідування.

О. Александренко та В. Женунтій виокремили дві групи труднощів в організації та проведенні досудового розслідування в умовах пандемії коронавірусної хвороби, а саме: 1) дії учасників розслідування, пов'язані з використанням ситуації, що склалася, на свою користь з метою уникнення участі у розслідуванні (судовому розгляді) або затягування їх проведення; 2) дії безпосередніх суб'єктів розслідування, пов'язані з проведенням слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій під час вказаних карантинних заходів. У першій групі мова йде про посилення осіб на неможливість прибути для проведення слідчої дії, а в другій – про необхідність забезпечувати безпеку осіб, які беруть участь у проведенні слідчих (розшукових) дій, при одночасному недопущенні зниження якості проведення останніх [8, с. 78–79]. Як видається, тут упущена ще одна важлива група чинників, що ускладнюють розслідування, а саме труднощі планування розслідування та реалізації запланованих заходів у зв'язку з карантинними обмеженнями та необхідністю дотримуватися заходів безпеки самими слідчими та прокурорами.

На нашу думку, класифікація чинників, що ускладнюють організацію розслідування кримінальних правопорушень в умовах епідемії (пандемії), має бути більш розгалуженою. Насамперед їх варто поділити на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні чинники не мають прямої належності до процесу розслідування, але безпосередньо впливають на його організацію, оскільки формують умови, в яких проводяться певні процесуальні дії, а отже, потребують обов'язкового врахування. Вони насамперед є елементами обстановки, що склалася в державі в цілому чи на окремій території у зв'язку з пандемією та відповідними карантинними й іншими заходами, що здійснюються задля подолання її наслідків.

І. Демченко наводить такі зовнішні чинники, що формують умови організації й проведення слідчих (розшукових) дій під час епідемії (пандемії): низький рівень володіння населенням знаннями та неналежне ставлення до заходів убезпечення від зараження в умовах епідемії взагалі та пандемії COVID-19 зокрема; неналежне проведення з боку державних та громадських організацій роз'яснювальної роботи серед населення щодо заходів попередження ризику інфікування та подолання епідемії (пандемії); відсутність реальних показників кількості осіб, які вже перехворіли та щепилися; одночасне існування декількох епідемії (пандемії), що в цілому ускладнює ситуацію в державі; відсутність рекомендацій щодо організації й тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії) тощо [9, с. 272]. На нашу думку, в цьому переліку не враховано головного фактора, пов'язаного безпосередньо зі змістом вимог щодо карантинних обмежень, встановлених у зв'язку з епідемією (пандемією), обов'язкових до виконання. Крім того, не можна погодитися з тим, що такий чинник, як відсутність реальних показників захворюваності та щеплень, якимось чином вплинув на формування умов для організації досудового розслідування. Цей проблемний аспект стосується обстановки на загальнодержавному рівні і впливає на обрання адекватних засобів захисту від інфекційних хвороб в усіх сферах суспільного життя.

Вважаємо, що основними зовнішніми чинниками, що здійснюють вплив на організацію розслідування в умовах епідемії (пандемії), є: вимоги щодо обов'язкових протиепідемічних заходів, встановлені на території, де проводиться розслідування; стан реального дотримання цих заходів у державі в цілому; стан правового регулювання процедури розслідування в умовах епідемії (пандемії); загальний стан технічного забезпечення можливостей проведення розслідування з дотриманням протиепідемічних заходів у правоохоронних органах.

Внутрішні чинники, у свою чергу, характеризують безпосередньо умови розслідування конкретного кримінального провадження та поведінку всіх його учасників. Їх варто поділити на:

- 1) об'єктивні, що не залежать від волі суб'єктів та існують у зв'язку з карантинними обмеженнями на певній території та загрозами інфікування;
- 2) суб'єктивні, що полягають у діях певних суб'єктів, котрі впливають на планування та проведення досудового розслідування.

М. Єфімов до чинників, що утворюють умови організації та тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час епідемії (пандемії), відносить: відсутність дотримання відповідних санітарних норм в окремих приміщеннях територіальних підрозділів правоохоронних органів; недотримання протиепідемічних заходів окремими працівниками

територіальних підрозділів правоохоронних органів; відсутність належного контролю за особами, які задіяні під час проведення слідчих (розшукових) дій, в розрізі дотримання відповідних протиепідемічних заходів [10, с. 249]. У цьому випадку йдеться вже про обстановку на місцевому рівні, що впливає на організацію розслідування конкретних кримінальних правопорушень. Проте видається, що її формують не лише чинники суб'єктивного характеру, а й об'єктивні, що не залежать від волі учасників процесу.

До об'єктивних чинників зокрема відносимо стан захворюваності на території, де проводиться розслідування, стан дотримання протиепідемічних заходів у конкретному підрозділі досудового розслідування та стан технічного забезпечення дотримання протиепідемічних заходів у конкретному підрозділі. Їх урахування є важливим для створення належних умов розслідування в певному кримінальному провадженні.

Суб'єктивні чинники формуються залежно від поведінки учасників розслідування. На нашу думку, до таких варто відносити: дотримання протиепідемічних вимог слідчим та іншими суб'єктами владних повноважень, які беруть участь у розслідуванні, контроль за дотриманням цих заходів із боку керівників вказаних вище суб'єктів, а також поведінку інших учасників процесуальних дій (свідків, потерпілих, підозрюваних, спеціалістів, понятих тощо) в умовах карантинних обмежень.

Якщо перша група суб'єктів ставиться до дотримання відповідних вимог сумлінно, виникає потреба у плануванні та проведенні розслідування із суворим дотриманням усіх належних заходів безпеки. У протилежних випадках існує загроза невиконання таких заходів, але при цьому проводити окремі процесуальні дії та розслідування в цілому з організаційної точки зору дещо легше. Водночас поведінка інших суб'єктів може бути або сприятливою, або, навпаки, вміщувати елементи протидії, що може значно ускладнити вирішення тактичних завдань розслідування.

Сприятлива поведінка полягає у своєчасному виконанні всіх законних вимог і рекомендацій слідчого та дотриманні протиепідемічних заходів із одночасним збереженням безконфліктності. Протидія розслідуванню переважно полягає у неприбутті для проведення процесуальних дій із поясненням цього відсутністю транспортного сполучення, необхідністю самоізоляції через захворювання людей із оточення, власною хворобою тощо. Тут варто відзначити, що відповідні обставини, що перешкоджають прибуттю особи, можуть дійсно існувати. Тому слідчому потрібно в кожному випадку це враховувати і намагатися з'ясувати, чи є підстави вважати, що певна особа користується обставинами надзвичайної ситуації з метою ухилення від виконання своїх процесуальних обов'язків.

Як слушно зауважила Г. Ганова, при обранні тактики слідчих (розшукових) дій в умовах надзвичайної ситуації прокурор і слідчий повинні враховувати її негативні фактори. У зв'язку з тим, що огляд місця події, допит потерпілих і свідків у надзвичайних умовах пов'язані з небезпекою для життя та здоров'я їх учасників, зазначені процесуальні дії в кримінальних провадженнях повинні ретельно готуватися та плануватися з метою їх проведення в максимально скорочені строки. Крім того, слідчі (розшукові) дії доцільно проводити з використанням технічних засобів фіксації їх ходу і результатів [11, с. 248]. Загалом, планування є важливим в організації розслідування будь-якого кримінального правопорушення [12, с. 262]. Його специфіка значно залежить від слідчої ситуації, що склалася [13].

Планування розслідування являє собою визначення його тактичних завдань, засобів їх вирішення (процесуальних та інших дій), строків їх проведення та виконавців. Відповідно, зазначене планування в умовах епідемії (пандемії) характеризується такими особливостями: 1) до тактичних завдань розслідування у певних слідчих ситуаціях може бути включено виявлення та подолання протидії, що здійснюється з використанням обставин надзвичайної ситуації; 2) обрання часу та місця проведення слідчих (розшукових) дій, а також кола їхніх учасників, має здійснюватися з урахуванням реальних можливостей дотримуватися протиепідемічних вимог; 3) особливу увагу слід приділяти дотриманню засади динамічності планування, тобто своєчасно вносити зміни до плану з урахуванням обставин надзвичайної ситуації; 4) під час складання плану варто враховувати технічні можливості забезпечення певних процесуальних дій у контексті дотримання протиепідемічних вимог.

Певні особливості також має організація та планування окремих слідчих дій, що проводяться в умовах епідемії (пандемії). Як слушно зауважено І. Демченко, окрім визначення в плані таких складових, як: місце, час, учасники, необхідні науково-технічні засоби, питання, що підлягають з'ясуванню, та ймовірні відповіді на них, тактичні прийоми та ін., – в умовах епідемії (пандемії) доцільно приділяти увагу і аспектам

забезпечення безпеки учасників від інфікування інфекційними хворобами [14, с. 32]. До цього варто додати також і вжиття заходів організаційного характеру, спрямованих на забезпечення самої можливості та належних умов для проведення слідчої дії. Зокрема, це означає: надання допомоги учасникам слідчої дії у прибутті до місця її проведення в умовах відсутності транспортного сполучення, визначення можливості провести окрему слідчу дію (допит, впізнання) у режимі відеоконференції, обрання у разі можливості місця проведення процесуальної дії із мінімальним ризиком поширення інфекції серед учасників, забезпечення всіх учасників слідчої дії засобами захисту (масками, антисептиками тощо), з'ясування до початку слідчої дії стану самопочуття у учасників, перевірка відсутності ознак інфекційної хвороби та наявності сертифікату про вакцинацію, перенесення слідчої дії або, якщо це можливо, заміна тих її учасників, які мають ознаки інфекційного захворювання, тощо.

Висновки. Організація розслідування кримінальних правопорушень в умовах епідемії (пандемії) має певну специфіку, оскільки вимагає врахування низки негативних зовнішніх і внутрішніх чинників об'єктивного та суб'єктивного характеру, що впливають на формування слідчих ситуацій. До зовнішніх чинників варто віднести: вимоги щодо обов'язкових протиепідемічних заходів, встановлені на території, де проводиться розслідування; стан реального дотримання цих заходів у державі в цілому; стан правового регулювання процедури розслідування в умовах епідемії (пандемії); загальний стан технічного забезпечення можливостей проведення розслідування з дотриманням протиепідемічних заходів у правоохоронних органах. Внутрішніми об'єктивними чинниками є: стан захворюваності на території, де проводиться розслідування, стан дотримання протиепідемічних заходів у конкретному підрозділі досудового розслідування та стан технічного забезпечення дотримання протиепідемічних заходів в конкретному підрозділі; серед суб'єктивних факторів слід назвати: дотримання протиепідемічних вимог слідчим та іншими суб'єктами владних повноважень, які беруть участь у розслідуванні, контроль за дотриманням таких заходів із боку керівників цих суб'єктів, а також поведінку інших учасників процесуальних дій (свідків, потерпілих, підозрюваних, спеціалістів, понятих тощо) в умовах карантинних обмежень. Сукупність відповідних чинників, що утворюють слідчу ситуацію, впливає на планування розслідування та створення належних умов для його проведення як у цілому, так і щодо певної процесуальної дії.

Список використаних джерел

1. Олішевський О. В. Поняття організації розслідування злочинів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. № 4(47). С. 75–79.
2. Москаленко О. В. Щодо організації розслідування злочинів та її складових елементів. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. «ПРАВО»*. 2017. Вип. 27. С. 131–136.
3. Тетерятник Г. К. Кримінальне провадження в умовах надзвичайних правових режимів: теоретико-методологічні та праксеологічні основи : монограф. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 500 с.
4. Капліна О. В., Туманянц А. Р., Шаренко С. Л. Судочинство у кримінальному провадженні під час пандемії COVID-19: міжнародний досвід та вітчизняна практика. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 3. С. 141–167.
5. Павлова Ю. С. Електронні докази в умовах COVID-19. *Новели цивільного процесуального законодавства: докази та доказування : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 14 верес. 2020 р.)*. Одеса, 2020. С. 54–58.
6. Шевчук В. М. Перспективи запровадження технологій штучного інтелекту у судову діяльність в сучасних умовах. *Використання технологій штучного інтелекту у протидії злочинності : матеріали наук.-практ. онлайн-семінару (м. Харків, 5 листоп. 2020 р.)*. Харків, 2020. С. 86–94.
7. Шевчук В. М. Організована злочинна діяльність та проблеми протидії засобами криміналістики в умовах пандемії коронавірусу. *Протидія організованій злочинній діяльності : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 14 трав. 2020 р.)*. Одеса, 2020. С. 132–137.
8. Александренко О. В., Женунтій В. І. Проблемні питання проведення досудового розслідування в умовах пандемії коронавірусної хвороби. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 лист. 2020 р.)*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 77–80.
9. Демченко І. Загальна характеристика чинників впливу на процес організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4. С. 269–274.
10. Єфімов М. Організаційно-тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3. С. 245–250.
11. Ганова Г. О. Окремі особливості досудового розслідування в умовах надзвичайної ситуації. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*.

12. Ключков В. Організація і процесуальне керівництво прокурором досудовим розслідуванням. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 260–267.

13. Степанюк Р. Л. Ситуаційний підхід у формуванні методик розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України. *Право і безпека*. 2013. № 3. С. 110–115.

14. Демченко І. С. Особливості планування проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії). *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 6. Р. 29–33.

Надійшла до редакції 05.12.2023

References

1. Olishevskiy, O. V. (2009) Poniattia orhanizatsii rozsliduvannya zlochyniv [The concept of organization of crime investigation]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4(47), pp. 75–79. [in Ukr.].

2. Moskalenko, O. V. (2017) Shchodo orhanizatsii rozsliduvannya zlochyniv ta yii skladovyykh elementiv [On the organization of crime investigation and its components]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody «PRAVO»*. Issue 27, pp. 131–136. [in Ukr.].

3. Teteriatnyk, H. K. (2021) Kryminalne provadzhennia v umovakh nadzvychainykh pravovykh rezhymiv: teoretyko-metodolohichni ta prakseolohichni osnovy [Criminal Proceedings in the Context of Emergency Legal Regimes: Theoretical, Methodological and Praxeological Foundations] : monohrafiia. Odesa : Vydavnychiy dim «Helvetyka». 500 p. [in Ukr.].

4. Kaplina, O. V., Tumanians, A. R., Sharenko, S. L. (2020) Sudochynstvo u kryminalnomu provadzhenni pid chas pandemii COVID-19: mizhnarodnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka [Proceedings in criminal proceedings during the COVID-19 pandemic: international experience and domestic practice]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 3, pp. 141–167. [in Ukr.].

5. Pavlova, Yu. S. (2020) Elektronni dokazy v umovakh COVID-19 [Electronic evidence in the context of COVID-19]. *Novely tsyvilnoho protsesualnoho zakonodavstva: dokazy ta dokazuvannia : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (m. Odesa, 14 veres. 2020 r.). Odesa, pp. 54–58. [in Ukr.].

6. Shevchuk, V. M. (2020) Perspektyvy zaprovadzhennia tekhnolohii sztuchnoho intelektu u sudovu diialnist v suchasnykh umovakh [Prospects for the Implementation of Artificial Intelligence Technologies in Judicial Activities in the Modern Environment]. *Vykorvystannia tekhnolohii sztuchnoho intelektu u protydii zlochynnosti : materialy nauk.-prakt. onlain-seminaru* (m. Kharkiv, 5 lystop. 2020 r.). Kharkiv, pp. 86–94. [in Ukr.].

7. Shevchuk, V. M. (2020) Orhanizovana zlochynna diialnist ta problemy protydii zasobamy kryminalistyky v umovakh pandemii koronavirusu [Organized criminal activity and problems of counteraction by means of forensics in the context of the coronavirus pandemic]. *Protydiia orhanizovani zlochynnii diialnosti : materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf.* (m. Odesa, 14 trav. 2020 r.). Odesa, pp. 132–137. [in Ukr.].

8. Aleksandrenko, O. V., Zhenuntii, V. I. (2020) Problemi pytannia provedennia dosudovoho rozsliduvannia v umovakh pandemii koronavirusnoi khvoroby [Problematic issues of pre-trial investigation in the context of the coronavirus pandemic]. *Aktualni pytannia kryminalistyky ta sudovoi ekspertyzy : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (m. Kyiv, 19 lystop. 2020 r.). Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav, pp. 77–80. [in Ukr.].

9. Demchenko, I. (2021) Zahalna kharakterystyka chynnykiv vplyvu na protses orhanizatsii y taktyky provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii v umovakh epidemii (pandemii) [General characteristics of factors influencing the process of organizing and tactics of conducting investigative (detective) actions in the context of an epidemic (pandemic)]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4, pp. 269–274. [in Ukr.].

10. Yefimov, M. (2023) Orhanizatsiino-taktychni osoblyvosti provedennia okremykh slidchykh (rozshukovykh) dii v umovakh epidemii (pandemii) [Organizational and tactical features of certain investigative (detective) actions in the context of an epidemic (pandemic)]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3, pp. 245–250. [in Ukr.].

11. Hanova, H. O. (2015) Okremi osoblyvosti dosudovoho rozsliduvannia v umovakh nadzvychainoi sytuatsii [Certain peculiarities of pre-trial investigation in an emergency situation]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*. № 1, pp. 241–250. [in Ukr.].

12. Klochkov, V. (2021) Orhanizatsiia i protsesualne kerivnytstvo prokurorom dosudovym rozsliduvanniam [Organization and procedural management of the pre-trial investigation by the prosecutor]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 3, pp. 260–267. [in Ukr.].

13. Stepaniuk, R. L. (2013) Sytuatsiinyi pidkhid u formuvanni metodyk rozsliduvannia zlochyniv, vchynenykh u biudzhethnii sferi Ukrainy [Situational Approach in the Formation of Methods of Investigation of Crimes Committed in the Budgetary Sphere of Ukraine]. *Pravo i bezpeka*. № 3, pp. 110–115. [in Ukr.].

14. Demchenko, I. S. (2021) Osoblyvosti planuvannia provedennia okremykh slidchykh (rozshukovykh) dii v umovakh epidemii (pandemii) [Peculiarities of planning certain investigative (detective) actions in the context of an epidemic (pandemic)]. *Visegrad Journal on Human Rights*. № 6, pp. 29–33. [in Ukr.].

ABSTRACT

Ruslan Stepaniuk. Peculiarities of organizing the investigation of criminal offenses in the context of an epidemic (pandemic). The article identifies the main factors which determine the specifics of organization of pre-trial investigation of criminal offenses in the context of an epidemic (pandemic). It is proposed to divide them into internal and external factors. External factors are elements of the situation in the

State as a whole or in a particular territory in connection with the pandemic and the relevant quarantine and other measures taken to overcome its consequences. These include: requirements for mandatory anti-epidemic measures established in the territory where the investigation is conducted; the state of actual compliance with these measures in the state as a whole; the state of legal regulation of the investigation procedure in an epidemic (pandemic); the general state of technical support for the ability to conduct an investigation in compliance with anti-epidemic measures in law enforcement agencies. Internal factors directly characterize the conditions of the investigation of a particular criminal proceeding and the behavior of all its participants.

They can be objective and subjective. Objective factors include: the state of morbidity in the territory where the investigation is being conducted, the state of compliance with anti-epidemic measures in a particular pre-trial investigation unit, and the state of technical support for compliance with anti-epidemic measures in the unit. Subjective factors are: compliance with anti-epidemic requirements by the investigator and other public authorities involved in the investigation, control over compliance with these measures by the heads of these entities, as well as the behavior of other participants in the proceedings (witnesses, victims, suspects, specialists, witnesses, etc.) under quarantine restrictions. The combination of relevant factors that form the investigative situation affects the planning of the investigation and the creation of appropriate conditions for its conduct both in general and in relation to a particular procedural action.

Keywords: *criminalistic tactics, organization of investigation, investigation planning, epidemic (pandemic), COVID-19 and pre-trial investigation, investigative (search) actions, participants in the investigation.*

УДК 343.132+341.231.14

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-4-152-161

Садіг ТАГІЄВ[©]

доктор юридичних наук,
доцент, заслужений юрист
України
(Пенітенціарна академія
України, м. Чернігів,
Україна)

Михайло ПУЗИРЬОВ[©]

доктор юридичних наук,
старший дослідник
(Національна академія
Національної гвардії
України, м. Харків,
Україна)

Сергій ІВАШКО[©]

кандидат юридичних наук
(Пенітенціарна академія
України, м. Чернігів,
Україна)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН ПРИ ПОВІДОМЛЕННІ ПРО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: ЧАСТИНА II*

У статті приділено увагу одному з основних питань, яке виникає при проведенні досудового розслідування, як при розслідуванні дізнавачами кримінальних проступків у формі дізнання, так і при проведенні слідчими досудового слідства у кримінальних провадженнях про злочини.

Ідеться про забезпечення конституційних прав громадян під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД).

© С. Тагієв, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9338-4792>

tagsad@i.ua

© М. Пузирьов, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7814-9476>

mпузыrov@gmail.com

© С. Івашко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2547-9276>

s_ivashko@ukr.net

* Продовження. Початок у: *Право та державне управління*. 2023. № 3. С. 133–137. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2023/20.pdf